

Kommunens visjon for 2030

HAMAR – Innlandets urbane hjerte

Fem hovedmål er satt opp i vår kommuneplan, og de gjelder fram mot år 2030:

1. I 2030 er Hamar den viktigste byen i og for Innlandet.
2. I 2030 er Hamar en kunnskapsby med landsledende utdanningstilbud, rikt næringsliv og stor innovasjonskraft.
3. I 2030 er Hamar en bærekraftig kommune, hvor det er lett å leve miljøvennlig.
4. I 2030 er Hamar en av landets beste kommuner for barn og ungdom.
5. I 2030 er Hamar en trygg og inkluderende kommune med rom for alle.

Hamar Venstres hovedprogram omtaler måter å nå disse målene på i praktisk politikk.

Hamar Venstre er Hamars eneste sosialliberale parti

Hamar Venstre er Hamars eneste sosialliberale parti. Det vil si at vi setter mennesker først. Sosialliberalismen oppstår i møtet mellom frihet for enkeltpersoner og ansvar for fellesskapet.

Venstres politikk er basert på fire hovedområder; *kunnskap, miljø, velferd og verdiskaping*.

Venstre vil gi Hamar størst mulig frihet til selv å skape et godt lokalsamfunn. For å gi folk gode tjenester og skape lokal utvikling, er lokal frihet bedre enn statlig detaljstyring. Samtidig gjør natur- og klimakrisen det nødvendig med strenge og forpliktende nasjonale og internasjonale avtaler om sterkere vern av natur og kraftigere kutt i klimautslipp. Det må være førende for alle – også for norske kommuner – i årene framover. Fremtidens gode lokalsamfunn vil alltid være grønne.

Hamar Venstre ønsker et samfunn der alle har frihet og selvstendighet til å leve det livet de ønsker – uavhengig av alder, kjønn, livssyn, funksjonsnivå, seksualitet og bakgrunn. Makt og innflytelse skal komme nedenfra. Beslutninger skal fattes nærmest mulig den det gjelder, og med størst mulig grad av åpenhet og medvirkning. Politisk makt skal forankres i demokratiske institusjoner.

Derfor er et sterkt lokaldemokrati viktig for Hamar Venstre. Vi vil at flere skal kunne delta i lokaldemokratiet. For å fremme deltakelse må de politiske prosessene være demokratiske, inkluderende, åpne og tilgjengelige for alle, og vi må sammen skape et ytringsklima i lokalpolitikken som gjør det mulig for alle å være med.

Kultur er et vidt begrep. Ofte brukes som en fellesbetegnelse «summen av menneskelig aktivitet, tradisjoner, tanker og idéer», eller lignende varianter. Du vil derfor ikke finne et eget delkapittel om kultur i dette programmet. Kultur, både i snever og vid forstand dekker, skal, slik Hamar Venstre ser det, gjennomsyre all aktivitet i hverdagen, enten i form av fritidstilbud, utøvende kunst, næring, arkitektur, eller på andre måter. Det bærer vårt program også preg av.

Venstre er et utålmodig parti. Vi vil ta samfunnet videre. Vi vil framover, ikke bakover. Hamar Venstre satser på skole og kunnskap, vi vil løse klima- og naturkrisen, og vi ønsker at små og store jobbskapere skal etablere seg i Hamar.

Et sterkt Venstre i Hamar så viktig. Vi er til å stole på. Vi er et styringsparti, og vi kommer til å stå for en ansvarlig økonomisk politikk, der utgifter og inntekter balanseres.

For å sikre inntekter til Hamar for å tilby gode tjenester til innbyggerne, er vi avhengige av befolkningsvekst, næringsetablering og en grønn fremtid.

Det du leser her, kan du forvente av Hamar Venstre!

Kap. 1 Byutvikling

Gode lokalsamfunn er avhengige av en stedsutvikling som skaper attraktive nærmiljøer der folk bor og lever livet sitt. Byutvikling er viktig for sentrumsliv, boforhold, klima, miljø, rekreasjon, kultur, samferdsel, næringsliv og arkitektur. Det kan vi sørge for blant annet ved å sikre nærhet til gode friluftsområder, viktige offentlige velferdstilbud, arbeidsplasser og private tjenester. For Hamar Venstre er det avgjørende å sikre god medvirkning fra innbyggerne i forbindelse med stedsutvikling.

Hamar Venstre vil:

- ✓ **innføre tydelige retningslinjer for bygging i Hamar**
- ✓ **bevare bydelens egenart**
- ✓ **fortsette å jobbe for østre trasé**
- ✓ **jobbe for kommunesammenslåing for bedre arealplanlegging og samarbeid**
- ✓ utvikle byen i respekt for byens historiske struktur
- ✓ ansette en egen byarkitekt for å se utviklingen i en helhet
- ✓ tilby ulike boformer; leiligheter, rekkehus og villaer med hage
- ✓ bevare strandsonen fra Mjøsfronten forbi Domkirkeodden og utvikle rekreasjonsmulighetene
- ✓ si ja til moderat utbygging av Tjuvholmen
- ✓ planlegge for mennesker og byrom fremfor biler og trafikk
- ✓ jobbe for ubrutte sykkelforbindelser, og omgjøre gammel jernbanetrasé til sykkelveier
- ✓ merke alle turistopplevelser og historiske bygg med QR-koder
- ✓ arbeide for et bymuseum
- ✓ satse på bibliotekene

- ✓ gi støtte til et mangfold av festivaler og gi gode rammevilkår for frivillige organisasjoners ulike kulturtilbud
- ✓ utvikle tettstedene utenfor bykjernen
- ✓ gjøre gammel jernbanetrasé til sykkelveier

Kap 2 Miljø, klima, natur

Samarbeid mellom næringsliv, kommune og sivilsamfunn er nødvendig for å finne løsninger som får ned de lokale utslippene. Det viktigste kommunen kan gjøre, er å legge til rette for grønn næringsutvikling og ta i bruk det handlingsrommet kommunene har til å lede an i klimaarbeidet.

Kommunene står for en stor andel av innkjøpene i Norge, og ved å stille strenge klima- og miljøkrav i anskaffelsene kan de oppnå store utslippskutt og bidra til at grønne produkter og tjenester kommer inn på markedet.

Hamar Venstre vil også at alle nybygg skal produsere egen energi, og alle nybygg bør ha solcellepaneler. En opprustningsplan for å bruke fornybar energi i bygg kommunen allerede eier, må også på plass.

Hamar kommune må forberede seg på at vi vil få mer ekstremvær. Venstre vil derfor at kommunene skal prioritere klimatilpasning. Tiltak som gjenåpning av bekker og vassdrag, flomsikring og rehabilitering av natur vil bidra til å beskytte verdifull infrastruktur og er dessuten bra for folk og natur.

Arealendringer er den største trusselen mot naturen. Dermed ligger svært mange av virkemidlene for å ta vare på mer natur hos kommunene gjennom arealpolitikken de fører. Venstre vil ta vare på mer natur lokalt og stramme inn arealpolitikken for å hindre ytterligere nedbygging.

Å ta vare på mer natur er bra for lokalsamfunnet. Mer skånsomme utbygginger og mer rom for friluftsliv og opplevelser er viktig for både næringslivet og innbyggerne.

Hamar Venstre vil:

- ✓ **innføre en markagrense i Vangsåsen for å sikre naturmangfold og tilgang til verdifulle natur- og friluftsområder**
- ✓ **at alle nybygg skal være null- eller plussbygg**
- ✓ stille krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser der kommunen selv er utbygger, og åpne for at kommunene også kan kreve dette i private utbygginger

- ✓ stille strenge klima- og miljøkrav i alle offentlige anskaffelser, og styrke kommunenes kompetanse om klimakrav i anbudspesifikasjoner
- ✓ at klimagevinsten i rehabilitering fremfor rivning, alltid skal vurderes
- ✓ kreve klimatilpasning i alle prosjekter, blant annet ved å stille krav om lokal overvannshåndtering, for eksempel gjennom økt bruk av grønne tak
- ✓ gjenåpne flere elver og bekker som er lagt i rør
- ✓ stanse nedbygging og reetablere mer natur
- ✓ legge til rette for økt lokal distribusjon av matvarer og større mangfold i matvarebransjen
- ✓ verne myrområder
- ✓ begrense hyttebygging
- ✓ ha et strengt jordvern
- ✓ jobbe for billig kollektivtrafikk
- ✓ tilrettelegge for å komme seg ut i natur og kulturlandskap
- ✓ fortsette å bygge ut «Vangsstien» mellom Illsengstiene, Ridabu og Gåsbu
- ✓ renske opp områdene langs Finsalbekken på Ridabu og lage tilgjengelige stier
- ✓ endre eiendomsskatteloven slik at miljøvennlige bygg kan premieres i utmålingen av eiendomsskatten
- ✓ gradvis skifte ut gummigranulatdekker med mer miljøvennlige løsninger

Kap 3 Barnehage, skole og oppvekst

Utdanning er nøkkelen til en bedre fremtid. Derfor er utdanning alltid en prioritet for Venstre. Det er gjennom utdanning at vi utjevner sosiale forskjeller og gir alle like muligheter i livet. Barnehagebarn og elever har ulike forutsetninger, interesser og behov. Da er det avgjørende at vi skaper en barnehage og en skole som tar hensyn til forskjellene som finnes mellom oss.

Hamar Venstre sitt mål er å skape barnehager og skoler som ser alle, og som tilbyr mestring og læringsglede for alle. Vi vil at alle barn og unge skal få ut sitt fulle læringspotensial.

Det er i lokalsamfunnene elevene går på skole og lærerne jobber, og det er der man har forutsetningene for å se enkeltindividets behov. Skolen kan ikke detaljstyres av politikere nasjonalt, men må bygges opp gjennom en aktiv skolepolitikk i kommunene. For å få til dette, må vi satse på barnehagelærerne, lærerne, adjunktene, lektorene og andre voksne som jobber med barn og unge. Dette vil Venstre gjøre gjennom å sørge for budsjetttrimmer og arbeidsforhold som gir de ansatte tid og mulighet til å følge opp elever.

Barnehagen og skolen er avgjørende for integrering, inkludering og språkutvikling. Det er derfor viktig at kommunen jobber målrettet for å øke graden av deltakelse for barn med flyktning- og innvandrerbakgrunn i barnehagen.

Hamar Venstre vil:

- ✓ **beholde skolestrukturen gjennom vårt Alternativ E, som bl.a. sikrer at Storhamar og Solvang skoler består, gir ny Rollsløkken, Børstad og Ridabu, samt pusser opp de øvrige skolene etter behov**
- ✓ **Sikre utekontakten gode rammevilkår**
- ✓ **beholde velkomstklassene**
- ✓ **reducere barnefattigdommen i Hamar**
- ✓ **arbeide for fortsatt full barnehagedekning**
- ✓ **kontinuerlig utvikle innholdet i barnehager og grunnskole**
- ✓ satse på lærerne ved å sikre gode yrings-, lønns- og arbeidsvilkår
- ✓ opprette en livssynsøytral møteplass i samarbeid med ungdommene
- ✓ gi alle barn en mulighet til å drive en fritidsaktivitet
- ✓ bevare og oppruste lekeplasser
- ✓ sørge for isbaner
- ✓ opprettholde og styrke støtten til BUA
- ✓ sikre gratis kjernetid i barnehage og SFO for barn fra lavinntektsfamilier
- ✓ utrede mulighetene for prøveordning med en kveldsåpen barnehage
- ✓ jobbe for et bredt kulturskoletilbud
- ✓ sikre et godt videre- etterutdanningstilbud til lærere og andre yrkesgrupper i skole, barnehage og SFO
- ✓ at spesialpedagogisk undervisning må gjøres av spesialutdannet personell
- ✓ sikre forutsigbare rammer for naturskolen
- ✓ ha nulltoleranse for mobbing
- ✓ innføre en prøveordning der lærerutdannerne på høyskolen får mer praksis i skolene
- ✓ sikre at kommunene blir en viktig aktør for lærlingplasser
- ✓ styrke skolehelsetjenesten
- ✓ ha tilpasset undervisning for alle
- ✓ ha flere praktiske valgfag
- ✓ opprette et «dannelsesfond» til skolenes egen profil
- ✓ sikre god voksenopplæring

Kap 4 Helse og sosial

Hamar Venstre arbeider for et sykehustilbud i Hamar. Hamar er et knutepunkt både folketallmessig og geografisk. Vi mener det er viktig å kunne tilby kvalifisert

helsepersonell tilbud rundt seg og familien, slik at de ønsker å jobbe her, og kan yte best mulig på jobb. Hamar Venstre vil også at folk i Lillehammer, Gjøvik og Elverum skal ha et sykehus. Vårt ønske er derfor det såkalte 0+, der det sikres sykehus i de fire største byene, og hvor sykehusene kan arbeide tett sammen. Det som er bra for én av byene, er bra for de andre.

Hamar Venstre vil føre en helsepolitikk som sikrer alle tilgang til et godt helsetilbud, uavhengig av språkferdigheter, alder, inntektsnivå eller pårørendes ressurser. Når flere helsetjenester er blitt flyttet over fra staten til kommunen, stiller det høye krav til kommunehelsetjenestene og fastlegetjenesten, men det gir også mulighet til å tilpasse tjenestene til innbyggernes behov.

Tilbudet til personer som sliter med psykiske helseplager og lidelser, må rustes opp. Hamar Venstre vil sikre rask og god psykisk helsehjelp, utvide lavterskeltilbudet og styrke ettervernet. Vi vil senke terskelen for behandling ved å etablere lavterskeltilbud for psykisk helsehjelp.

Hamar Venstre vil ha en human ruspolitikk der vi behandler brukere med verdighet. Ruspolitikken må være kunnskapsbasert, sette mennesket i sentrum og gi folk muligheten til å leve et trygt og godt liv. Derfor må vi møte avhengighet med hjelp og behandling framfor straff. Hamar Venstre vil at vi skal tilby en trygg og god rusomsorg fra kommunen selv, men også gjennom å støtte frivillige aktører på rusfeltet.

Det kan være vanskelig å finne frem til tilbud og rettigheter i helse- og sosialtjenestene. Hamar Venstre vil derfor at innbyggerne skal bli møtt av en egen koordinator som kjenner den enkeltes behov.

Vi ønsker også å utrede alternative boformer for eldre, slik at de kan klare seg best mulig lengst mulig. Vi lever stadig lengre. Det betyr at vi må anerkjenne både ressursene og utfordringene som ligger i det.

Hamar Venstre vil:

- ✓ **ha sykehus i Hamar**
- ✓ **styrke det rusforebyggende arbeidet rettet mot ungdom, også i skolen**
- ✓ **styrke BUP og lavterskeltilbud for barn og unge innen psykisk helse**
- ✓ at barnetrygden ikke skal være en del av inntektsgrunnlaget ved beregning av sosial stønad
- ✓ styrke og støtte de frivillige aktørene på rusfeltet
- ✓ legge til rette for lavterskel aktivitetstilbud og -jobber for rusbrukere og tidligere rusbrukere
- ✓ støtte etablering av bofelleskap for eldre som en del av eldreomsorgen
- ✓ øke satsingen på velferdsteknologi i helsesektoren
- ✓ styrke dialogen mellom barnevernet og familiene for å redusere nødvendigheten av inngrep
- ✓ at innbyggerne som trenger det, skal få tilbud om en koordinator som hjelper til med å navigere i systemet, slik at de får den hjelpen de har krav på

- ✓ være en demensvennlig kommune, der også pårørende får avlastning

Kap 5 Næring

Framtidens næringsliv er grønt, nyskapende og kreativt. Da trenger vi kommuner som yter god service og legger opp til gode, stabile og langsiktige rammevilkår for næringsvirksomhet. Næringspolitikken skal være moderne og næringsnøytral og legge til rette for et seriøst og lønnsomt næringsliv.

Innlandet Science Park, Hamar, representerer en innovativ og ambisiøs satsning som har som mål å samle teknologimiljøet i Innlandet i et felles utviklingsmiljø. Med søkelys på gründere, forskning, forretningsutvikling og finans vil dette prosjektet gi solid impuls for innovasjon og næringsutvikling i Innlandet.

Hvis vi vil ha et mangfoldig og kreativt næringsliv, er det helt nødvendig at det legges til rette for at arbeid kan gjøres fra hvor som helst. Med nye digitale tjenester og samhandling fra ulike steder er det et mål for Hamar Venstre å jobbe for et arbeidsmarked som fungerer sømløst, også for dem som jobber desentralisert.

Arbeid gir oss økonomisk frihet og muligheten til å utvikle oss som mennesker og medborgere. Å delta i arbeid er også helt avgjørende for inkludering og integrering. Det bidrar til økt tilhørighet, motvirker fattigdom og utjevner forskjeller. Hamar Venstre vil derfor ha et arbeidsliv som er fleksibelt og tilgjengelig nok til å passe for folk med ulike forutsetninger. Kommunene og lokalsamfunnene spiller en viktig rolle i å inkludere flere gjennom ordninger som brukerstyrt personlig assistent (BPA), introduksjonskurs som leder til deltakelse i arbeidslivet, og samarbeid om tilrettelegging hos bedriftene.

Hamar Venstre vil:

- ✓ **arbeide for et nasjonalt kompetansesenter for sirkulærøkonomi**
- ✓ **ha sterkt jordvern; Hamar er «Innlandets urbane hjerte», men også midt i matfatet**
- ✓ **legge til rette for forskning knyttet til Science Park**
- ✓ **aktivt støtte små og mellomstore bedrifter som ønsker å gjennomføre grønn omstilling**
- ✓ stimulere til økt samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og næringslivet
- ✓ støtte initiativ for mer omsetning av gjenbruksvarer
- ✓ tiltrekke enda flere til Hamar ved å gi dem én mentor og saksbehandler å forholde seg til for å sikre effektivitet
- ✓ vurdere å dele opp anbud i mindre kontrakter for å sikre at lokalt næringsliv kan delta i anbudskonkurransene
- ✓ sørge for og utvikle god bredbåndstilknytning i hele kommunen
- ✓ legge til rette for at det skal være enkelt å pendle miljøvennlig
- ✓ at kommunen skal ta sin del av tilrettelegging for mennesker med restarbeidsevne

Kap 6 Demokrati og medborgerskap

Hamar Venstre mener at avgjørelser bør tas så nær dem det angår, som mulig. Mer makt bør flyttes fra staten til sterke og levedyktige kommuner. For å fremme deltakelse må de politiske prosessene være demokratiske, inkluderende, transparente og tilgjengelige for folk flest. Vi vil styrke innsynet i- og åpenheten rundt beslutningene som tas.

Utbyggingen av Hamar må være innbyggerstyrt.

Frivillig arbeid er av stor verdi for både lokalsamfunnet og den enkelte. Alle bør få muligheten til å delta i frivillig arbeid. Derfor er det viktig for Venstre at det skal være enkelt å være frivillig, og at frivilligheten har en sterk rolle i lokalsamfunnet.

Demokrati er ikke for late folk. Det må aldri tas for gitt, og følges opp lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Vi må arbeide for folkestyre og ytringsfrihet lokalt, men aldri være oss selv nok. Solidaritet og hjelp til land uten demokrati, angår oss alle.

Hamar Venstre vil:

- ✓ **arbeide for et demokratisenter**
- ✓ **være en pådriver for aktiv innbyggermedvirkning i utviklingen av Hamar**
- ✓ filme, lagre og gjøre informasjon fra formannskapsmøter lett tilgjengelige, som for kommunestyremøtene
- ✓ ha et kulturråd etter modell av idrettsråd
- ✓ ha bydels- og områdeutvalg for å sikre systematisk innflytelse for innbyggerne
- ✓ legge til rette for gode møteplasser
- ✓ gjennomføre nye forsøksordninger med stemmerett for 16-åringer ved kommunevalg